

Katarzyna Ochnik, Przemysław Kamiński

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

ŚWIADOMOŚĆ MIESZKAŃCÓW GMINY SIEDLCE NA TEMAT WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW UNIJNYCH

Streszczenie

Rolnictwo to bardzo znaczący obszar polskiej gospodarki, szczególnie dobrze widzimy to w statystykach. Po wstąpieniu do UE 1 maja 2004 roku Polska znalazła się na 6 miejscu pod względem liczby ludności, na pierwszym miejscu pod względem ludności rolniczej i na drugim miejscu pod względem liczby gospodarstw rolnych. Dzięki przynależności do UE Polska gospodarka jak również polskie rolnictwo nieustannie może się rozwijać poprzez dotacje i środki przyznawane na restrukturyzację rolnictwa w Polsce. Wspólna polityka rolna jest jednym z głównych celów, jakie stawia sobie Unia. Jej podstawowym zadaniem jest dążenie do wyrównywania poziomu życia na obszarach wiejskich w stosunku do miast oraz zapewnienie samowystarczalności w zakresie wyżywienia ludności wspólnoty [Jabłonka i Niewęłowski 2007].

Słowa kluczowe: środki unijne, gmina Siedlce, formy pomocy

Absorpcja środków unijnych na poziomie gminy Siedlce

Z racji miejsca zamieszkania oraz przywiązania do okolicy miasta Siedlce pragniemy skupić się na sytuacji gminy Siedlce oraz pomocy przyznawanej w tym obszarze na rozwój rolnictwa, a także wskazać zmiany jakie zaszły na przestrzeni kilku lat współpracy Polski z UE.

Gmina Siedlce to gmina wiejska, położona w powiecie siedleckim w województwie mazowieckim. Gmina Siedlce leży na Wysoczyźnie Siedleckiej na obszarze Niziny południowo podlaskiej w powiecie siedleckim, we wschodniej części województwa mazowieckiego. Obejmuje teren wokół granic administracyjnych miasta Siedlce. W skład gminy wchodzi 35 sołectw: Białki, Biel, Błogoszcz, Chodów, Golice – Kolonia, Golice, Grabianów, Grubale, Jagodnia, Joachimów, Nowe Iganie, Nowe Opole, Opole Świerczyzna, Osiny, Pruszyń, Pruszynek, Pruszyń – Pieńki, Pustki, Purzec, Rakowiec, Stare Iganie, Stare Opole, Stok Lacki Folwark, Stok Lacki, Strzała, Topórek, Ujrzanów, Wołyńce – Kolonia, Wołyńce, Żabokliki – Kolonia, Żabokliki, Żytunia, Żelków – Kolonia, Swoboda, Wólka Leśna.

Powyżej 1000 mieszkańców mają miejscowości:

- Żelków-Kolonia – 1575
- Nowe Iganie – 1284
- Strzała – 1118
- Chodów – 1150
- Stock Lacki Folwark – 1018

Gmina Siedlce powołana została w 1973 roku decyzją Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie [Uchwała z dnia 1 grudnia 1972 roku, Nr XX/93/72, Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie w sprawie powołania Gminy Siedlce]. Liczba mieszkańców stale rośnie. Gmina Siedlce według danych na dzień 31 grudnia 2010 r. liczyła 16702 mieszkańców. W gminie znajduje się 35 sołectw. Powierzchnia gminy rozcięta jest dolinami rzek Muchawki, Liwca i Helenki. Dolina Liwca łącznie ze stawami siedleckimi została zaliczona do obszarów przyrodniczych o randze krajowej, a ochrona różnorodności biologicznej spowodowała wyznaczenie tu obszaru Natura 2000. Fragmenty doliny Muchawki (z rezerwatem Gołoborzu) i uroczysko leśne Chodów należą do obszarów o randze regionalnej. Zauważalny był w ostatnich latach proces marginalizacji rolnictwa jako źródła dochodów rodzin wiejskich, wymusił poszukiwanie alternatywnych źródeł dochodu i zatrudnienia. Na terenie gminy zarejestrowanych jest około 1000 podmiotów gospodarczych. Dominuje handel detaliczny, budownictwo, transport lądowy i różnego rodzaju usługi.

Znaczący wpływ na rozwój gospodarki ma infrastruktura techniczna: wodociągi - 100%

- gazyfikacja - 75%
- telefonizacja - 100%
- kanalizacja - 65%

Większe skupiska prowadzenia działalności gospodarczej występują w miejscowościach położonych przy głównych ciągach drogowych. Gmina Siedlce posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe – trasa kolejowa o znaczeniu międzynarodowym Moskwa-Berlin, droga szybkiego ruchu K-2 Świecko-Poznań-Warszawa-Terespol.

Gmina Siedlce to gmina atrakcyjna zarówno dla inwestorów, jak i dla mieszkańców ceniących spokój. Inwestorom jesteśmy w stanie zapewnić atrakcyjne tereny położone przy głównych szlakach komunikacyjnych, w niedużej odległości od aglomeracji warszawskiej, a mieszkańcom wygodne warunki pracy i życia w przyjaznym człowiekowi otoczeniu.

Aby mówić o zrównoważonym rozwoju warto przypomnieć sobie czym jest rolnictwo. Idea zrównoważonego rozwoju zrodziła się z potrzeby łagodzenia i zapobiegania niekorzystnym efektom zewnętrznym dynamicznego rozwoju gospodarki kapitalistycznej. Budowanie teorii i wdrażanie jej w życie wciąż jeszcze trwa [Adamowicz 2006]. W Unii Europejskiej koncepcja zrównoważonego rozwoju pojawiła się w zintegrowanych programach rozwoju dla obszarów wiejskich. W latach osiemdziesiątych zaczęła się dyskusja nad usprawnianiem polityki strukturalnej oraz określeniem roli i sposobów na wykorzystanie funduszy strukturalnych, poszukiwano w ten sposób nowego modelu wsparcia rozwoju wsi. Ta problematyka została wpleciona w cele i mechanizmy polityki rolnej wspólnoty. Wspólna Polityka Rolna była wielokrotnie reformowana i dostosowywana do nowych standardów i poszerzających się granic UE. Kolejne reformy miały zapewnić kontynuację wsparcia rolnictwa przez rynek oraz dopłaty bezpośrednie, przy równoczesnym wdrażaniu środków rozwoju wsi bez zaniechania celów ekonomicznych i społecznych wspólnej polityki spójności. Polityka strukturalna i polityka spójności mają na celu zmniejszenie różnic w gospodarce i rozwoju poszczególnych krajów wspólnoty. Polityka ta prowadzona jest wspólnie

z krajami wspólnoty co oznacza, że Państwa członkowskie razem z Komisją Europejską ustalają plany i zakres pomocy udzielanej przez UE. Podstawowym źródłem tego typu pomocy są fundusze strukturalne. Dodatkowym instrumentem pomocy jest Fundusz Spójności, który ma pomóc przy realizacji największych inwestycji w najuboższych krajach Unii. Fundusze unijne to nie tylko środki z UE to także własny budżet, budżety krajowe i samorządowe, które stanowią minimum 25% pomocy.

W ramach polityki strukturalnej UE wyróżniamy cztery fundusze strukturalne, którymi są:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego EFRR, powstał on w 1975 roku jego celem jest zmniejszanie dysproporcji w rozwoju między regionami UE

2. Europejski Fundusz Społeczny EFS, powstał na mocy Traktatów Rzymskich w 1960 roku, współfinansuje działania krajów europejskich w zakresie rozwoju zasobów ludzkich oraz działania związane z polityką zatrudnienia.

3. Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej EFOiGR, powstał w 1964 roku na mocy Traktatów Rzymskich, jego zadaniem jest wspieranie rozwoju struktury rolnictwa, oraz pomoc w rozwoju obszarów wiejskich.

4. Finansowy Instrument Ukierunkowania Rybołówstwa FIUR, powstał w 1993 roku w ramach kolejnej reformy funduszy strukturalnych, finansuje działalność związaną z restrukturyzacją rybołówstwa i upraw wodnych [Goraj, i.in. 2004].

Gmina Siedlce korzysta z wielu form wsparcia w ramach pomocy z Unii Europejskiej. Z racji położenia i dominującego rolniczego charakteru działalności wśród mieszkańców gminy znaczący będzie udział Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, we wdrażaniu którego Polska jest liderem.

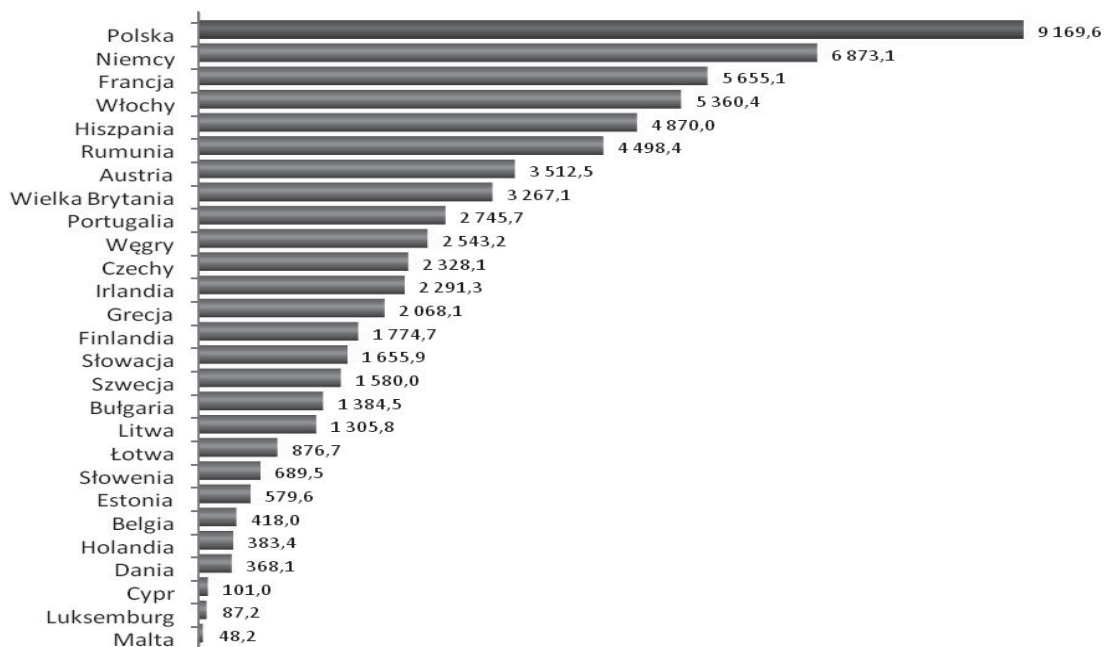
W funduszach PROW można wyszczególnić kilka osi, tj.:

Oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego:

1. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie
2. Ułatwianie startu młodym rolnikom
3. Renty strukturalne
4. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów
5. Modernizacja gospodarstw rolnych
6. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej
7. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa
8. Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych
9. Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności
10. Działania informacyjne i promocyjne
11. Grupy producentów rolnych

Oś 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich:

1. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania
2. Program rolnośrodowiskowy

3. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne
4. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych

Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej:

1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
2. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
3. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
4. Odnowa i rozwój wsi

Oś 4 LEADER:

1. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
2. Wdrażanie projektów współpracy
3. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja
4. Realizacja wykorzystania środków unijnych PROW 2007-2013 (obejmuje płatności pośrednie i zaliczki) w Polsce na tle innych krajów UE w mln euro (do 30 czerwca 2013 r.).

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wdrażała Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w najszybszym tempie wśród wszystkich państw Unii Europejskiej. Przekazanie do 11 kwietnia 2014 r. na konta bankowe polskich rolników 54,5 mld złotych wsparcia z PROW 2007-2013 postawiło nas bezapelacyjnie na pozycji lidera UE. Potwierdzają to opracowania przygotowane przez Europejską Komisję ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. Według nich do 30 czerwca 2013 r.

Niemcy, które są na drugim miejscu, wypłaciły swoim rolnikom i przetwórcom żywności o ok. 2,3 miliarda euro mniej niż Polska, a we Francji wypłaty były niższe o ok. 3,5 miliarda euro. Liczba złożonych wniosków o przyznanie płatności obszarowych w kampaniach 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 w województwie mazowieckim wyniosła:

2007 r. - 219 791
 2008 r. - 214 463
 2009 r. - 210 803
 2010 r. - 208 165
 2011 r. - 206 377
 2012 r. - 206 617
 2013 r. - 206 370

Liczba wydanych decyzji o przyznaniu płatności obszarowych w kampaniach 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 w województwie mazowieckim wyniosła:

2007 r. - 218 294
 2008 r. - 213 075
 2009 r. - 209 534
 2010 r. - 208 051
 2011 r. - 206 127
 2012 r. - 206 357
 2013 r. - 203 826

Kwota zrealizowanych płatności w ramach jednolitych płatności obszarowych w kampaniach 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 w województwie mazowieckim wyniosła:

2007 r. - 568 505 479,72 zł
 2008 r. - 635 169 335,80 zł
 2009 r. - 943 180 233,91 zł
 2010 r. - 1 040 075 969,27 zł
 2011 r. - 1 312 809 995,51 zł
 2012 r. - 1 361 781 969,71 zł
 2013 r. - 1 434 772 252,54 zł

Na podstawie przeprowadzonych badań w których, wzięło udział 50 osób można wyróżnić odpowiedzi na zadane pytania w ankiecie tj.:

1. Czy gmina Siedlce korzysta z funduszy unijnych?

- Zdecydowanie tak: 30
- Raczej tak: 12
- Nie wiem: 8

2. Skąd czerpie Pan/i wiedzę na temat dotacji unijnych wykorzystywanych w gminie?

- Internet: 21
- Radio/telewizja: 10
- Od znajomych: 15
- Bilbordy/tablice informacyjne: 4

3. Czy gmina powinna lepiej informować o dotacjach unijnych, z których korzysta?

- Zdecydowanie tak: 18
- Raczej tak: 10
- Raczej nie: 22

4. Czy wie Pan/i, że może korzystać z dotacji unijnych?
 - Zdecydowanie tak: 42
 - Raczej tak: 8
5. Czy gmina organizuje bezpłatne szkolenia, realizowane ze środków unijnych?
 - Raczej tak: 26
 - Nie wiem: 13
 - Raczej nie: 11
6. Jak ocenia Pan/i wykorzystanie środków unijnych przez władze gminy?
 - Bardzo dobrze: 34
 - Średnio: 12
 - Źle: 4
7. Czy gmina Siedlce może poprawić swój wizerunek dzięki wykorzystaniu środków unijnych?
 - Zdecydowanie tak: 26
 - Raczej tak: 19
 - Raczej nie: 5
8. Jakie indywidualne korzyści dla Pana/Pani może nieść ze sobą rozwój gminy dzięki funduszom unijnym?
 - Nowe miejsca pracy: 16
 - Zwiększenie dochodów: 22
 - Łatwiejszy dostęp do rozrywki: 7
 - Podniesienie kwalifikacji: 5
9. Płeć:
 - Kobieta: 18
 - Mężczyzna: 32
10. Wiek:
 - Poniżej 20 roku życia: 2
 - 21 - 29 lat: 10
 - 30 - 39 lat: 16
 - 40 - 49 lat: 15
 - 50 lat i powyżej: 7
11. Wykształcenie:
 - Podstawowe: 1
 - Gimnazjalne: 2
 - Średnie: 19
 - Zawodowe: 16
 - Wyższe zawodowe (licencjat, inżynier): 1
 - Wyższe: 1
12. Czym się Pan/i obecnie zajmuje?
 - Uczę się: 20
 - Studiuję: 2
 - Pracuję zawodowo: 23
 - Emeryt/ka bądź rencista/tka: 5

Podsumowanie

Obecnie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, którego całkowity budżet wynosi ok. 70 miliardów złotych, już ponad 90% środków zostało zagospodarowanych. Oprócz wypłacenia rolnikom i przed-

siębiorcom 55 mld złotych, część zagospodarowanych pieniędzy jest zaplanowana do wypłaty w ramach przyjętych przez ARiMR zobowiązań wieloletnich, które wynikają z umów zawartych przez Agencję. Dotyczy to np. wypłacania przyznanych w ubiegłych latach „Rent strukturalnych”, czy corocznych dopłat do zalesień. Kolejne środki finansowe muszą być zaplanowane na przeprowadzenie naborów wniosków w przyszłych latach z takich działań jak „Program rolnośrodowiskowy”, czy dopłat z tytułu ONW, a także na płatności związane z kończeniem inwestycji realizowanych przez rolników i przedsiębiorców. Te płatności nastąpią po całkowitym zakończeniu inwestycji, zgłoszeniu wniosków o płatność oraz dokonaniu przez Agencję zgodności inwestycji z podpisanymi umowami. Z PROW na lata 2007-2013 ARiMR ma jeszcze do rozdysponowania, w nowych naborach wniosków, około 10 miliardów złotych. Przy czym trzeba wyjaśnić, że Agencja obsługuje w całości 16 tzw. działań znajdujących się w PROW 2007-2013 i ma na ten cel prawie 13,7 miliarda euro. Natomiast rozdzieleniem pozostałej części środków, z 8 działań z tego Programu, w ramach tak zwanych zadań delegowanych, zajmują się samorzady wojewódzkie, Agencja Rynku Rolnego i Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA). W ramach tych działań do rozdysponowania jest w sumie 3,5 miliarda euro. Zainteresowanie otrzymaniem pomocy finansowej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie mazowieckim na lata 2007-2013 od początku było bardzo duże, a ostatnio jeszcze bardziej się zwiększyło, ponieważ beneficjenci wiedzą, że do rozdzielenia zostało już niewiele środków, a następne pojawiają się zapewne dopiero w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Piśmiennictwo

1. Adamowicz M., 2006: Zrównoważony i trwały rozwój wsi i rolnictwa. Wyd. SGGW, Warszawa: 11-22.
2. Goraj L., Mańko S., Sass R., Wyszowska Z., 2004: Rachunkowość rolnicza. Wyd. Difin, Warszawa: 293-301.
3. Jabłonka R., Niewęglowski M., 2007: Zmiany w rolnictwie w aspekcie integracji europejskiej. Wyd. SKN Menadżerów Agrobiznesu, Siedlce: 15.
4. www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2007-2013/ponad-247-miliarda-zlotych-wyplacila-arimr-z-prow-2007-13-polska-jest-liderem-realizacji-programu-w-unii-europejskiej.htm (25.04.2014)
5. www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2007-2013-podstawowe-informacje.html(25.04.2014)
6. www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/wdrazane-programy-i-dzialania-dane-liczbowe/zrealizowane-platnosci-obszarowe.html(02.04.2014)
7. www.gminasiedlce.pl/nasza-gmina/informacje-ogolne-gmina-siedlce/informacje-o-gminie-4019/(25.04.2014)